

Forsvarsdepartementet

Sivil understøttelse av militær innsats

Hvordan militære behov påvirker sivile planprosesser

Stefan Johannessen, avdeling for sikkerhet og sivil-militært samarbeid

Forum for statens prosjektmodell, 25.november 2025

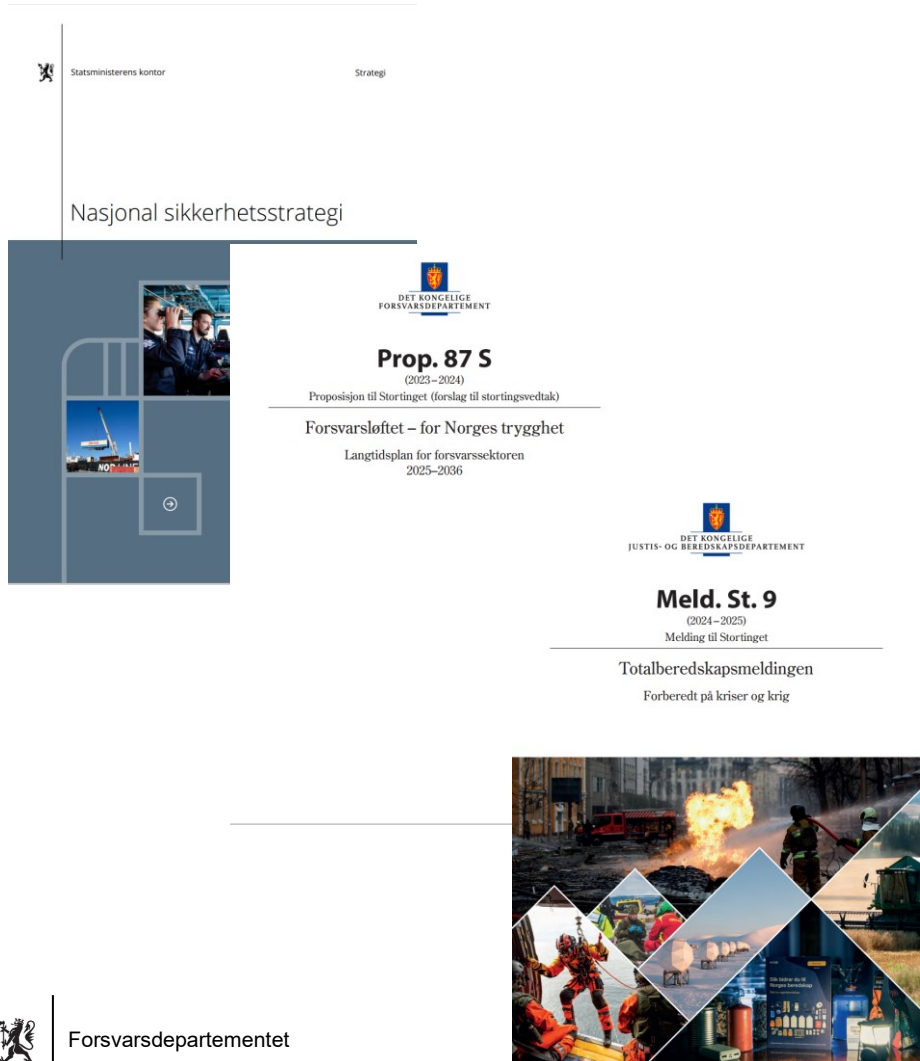

Europa står i en ny sikkerhetspolitisk situasjon

- Russlands invasjon av Ukraina gjør **Russland til den største trusselen mot norsk og europeisk sikkerhet**
- Selv om krigen har svekket Russland, **kan landet raskt bygge opp sin militære kapasitet**
- Russland bruker cyberangrep, desinformasjon og andre metoder **for å destabilisere Vesten**
- Norge må være **bedre forberedt og ha høyere beredskap enn før**

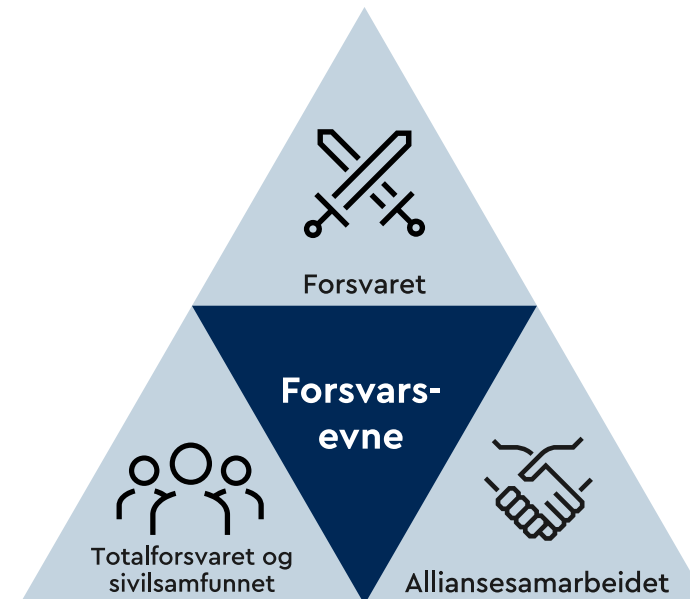

De politiske rammene for den videre utviklingen av totalforsvaret er satt

«Styrkingen av totalforsvaret innebærer at behovet for støtte fra andre sektorer til militær innsats kommuniseres tydelig og at nødvendige ressurser raskt kan gjøres tilgjengelig i en krisesituasjon. Det fordrer også at sivile sektors evne til å understøtte militær innsats styrkes basert på klare og langsiktige prioriteringer».

Nasjonal sikkerhetsstrategi (2025, s. 18)

Totalforsvar handler om helhetlig samspill mellom sivile og militære aktører

Samferdselsprosjekter som støtter **militær mobilitet**, som veier, havner, jernbane og flyplasser

Eksempler på områder hvor samhandling er avgjørende

Evne til å **mobilisere produksjon, transport og personell**

Næringsliv og befolkning

**Sivilt-
militært
samspill**

Transport og infrastruktur

Energi og forsyning

Planlegging av **kraftforsyning, drivstoff og lagringskapasitet** slik at de fungerer også under krise og krig

Sikre og robuste digitale løsninger som **tåler cyberangrep** og muliggjør **koordinering**

IKT og kommunikasjon

Helse og beredskap

Sivil helseberedskap som kan støtte militær innsats og **håndtere masseskade**

Å være forberedt på krig krever at vi *planlegger* og *øver* på det i fredstid

Operativt

Planer for *hvem* som skal støtte med *hvilke* ressurser *når* og *hvor*

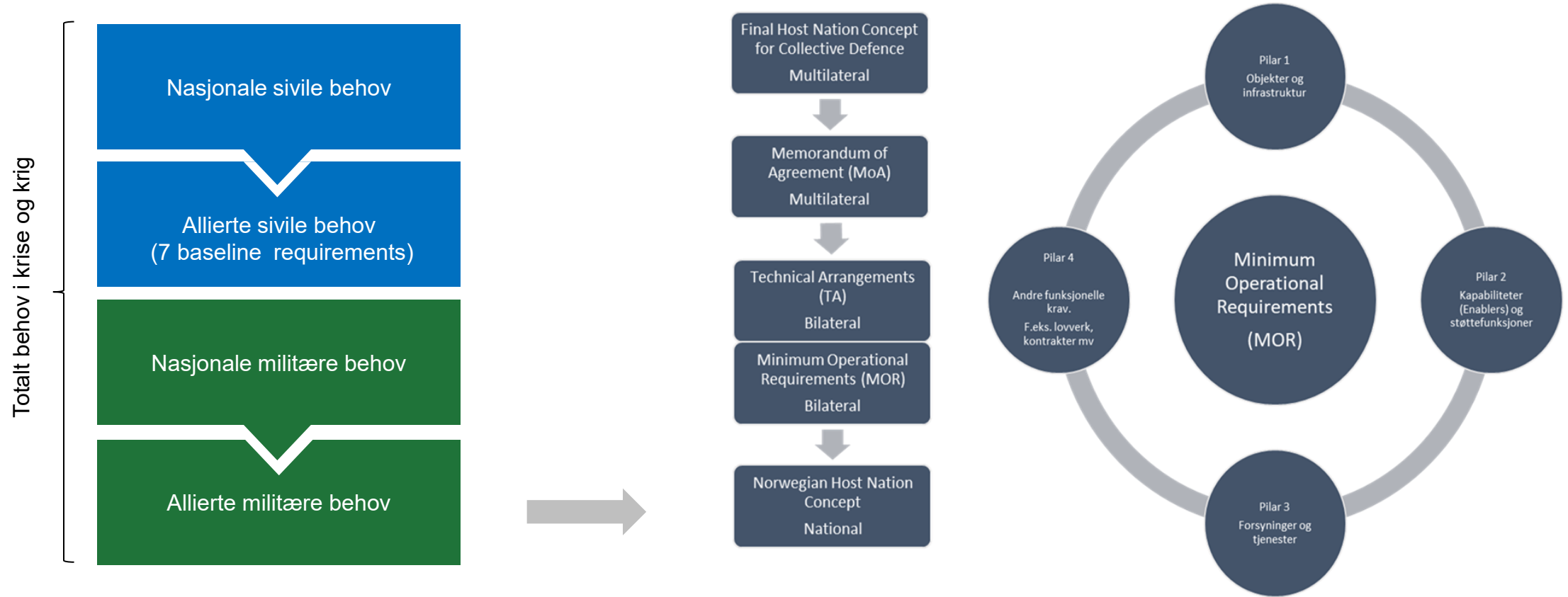
Strukturelt

Planer for investeringer i tilstrekkelig *infrastruktur*, *ressurser* og *rammevilkår*

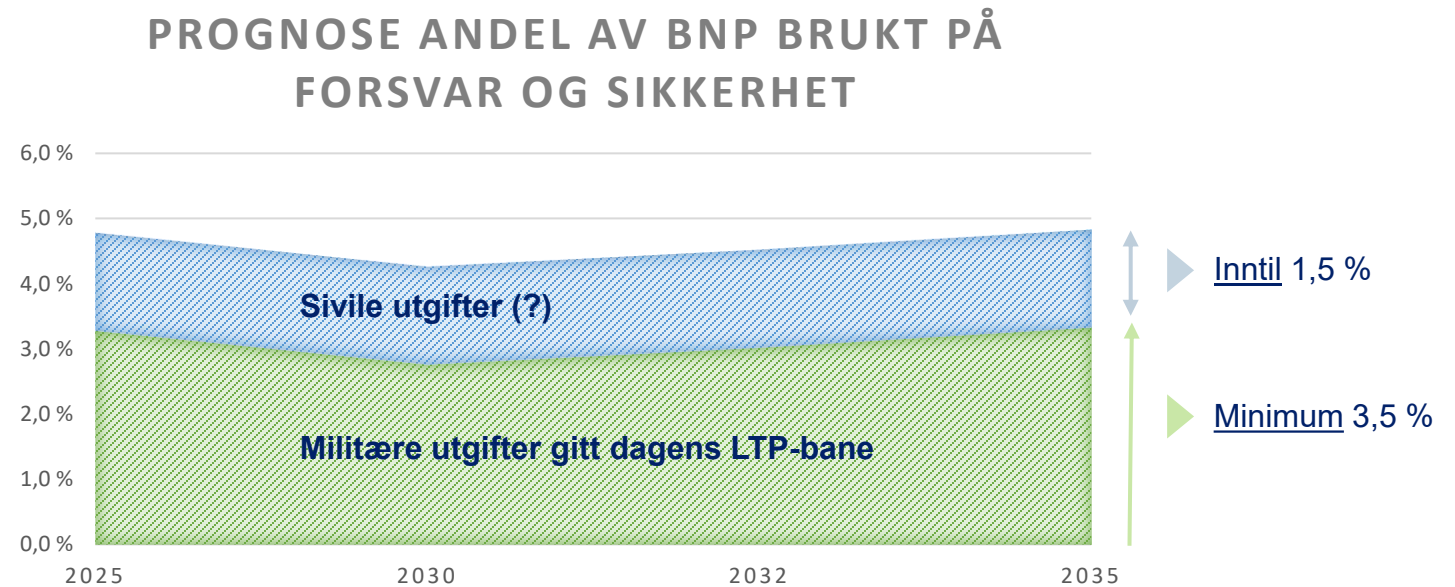
Kunnskap om militære behov og konsekvenser av prioriteringer

De sivile planene må ta utgangspunkt i det samlede behovet i krise og krig

Nytt BNP-mål medfører ingen friske penger, men vil kunne påvirke våre prioriteringer

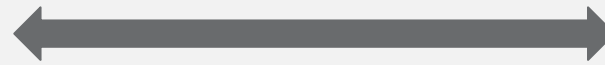
- > Nytt byrdefordelingsmål om å bruke 5 % av NBP på forsvarsutgifter innen 2035
- > Inntil 1,5 % kan gå til forsvars- og sikkerhetsrelaterte utgifter
- > Departementene jobber med en kartlegging av utgiftene Norge anvender på dette formålet i dag

Investeringer i totalforsvar reiser en rekke problemstillinger i møte med offentlige styrings- og beslutningsstrukturer

1

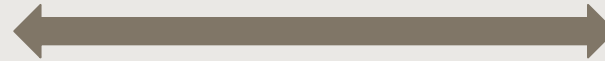
Samlede behov

Realistisk kapasitet

2

Samfunnsøkonomisk
lønnsomhet

Beredskap

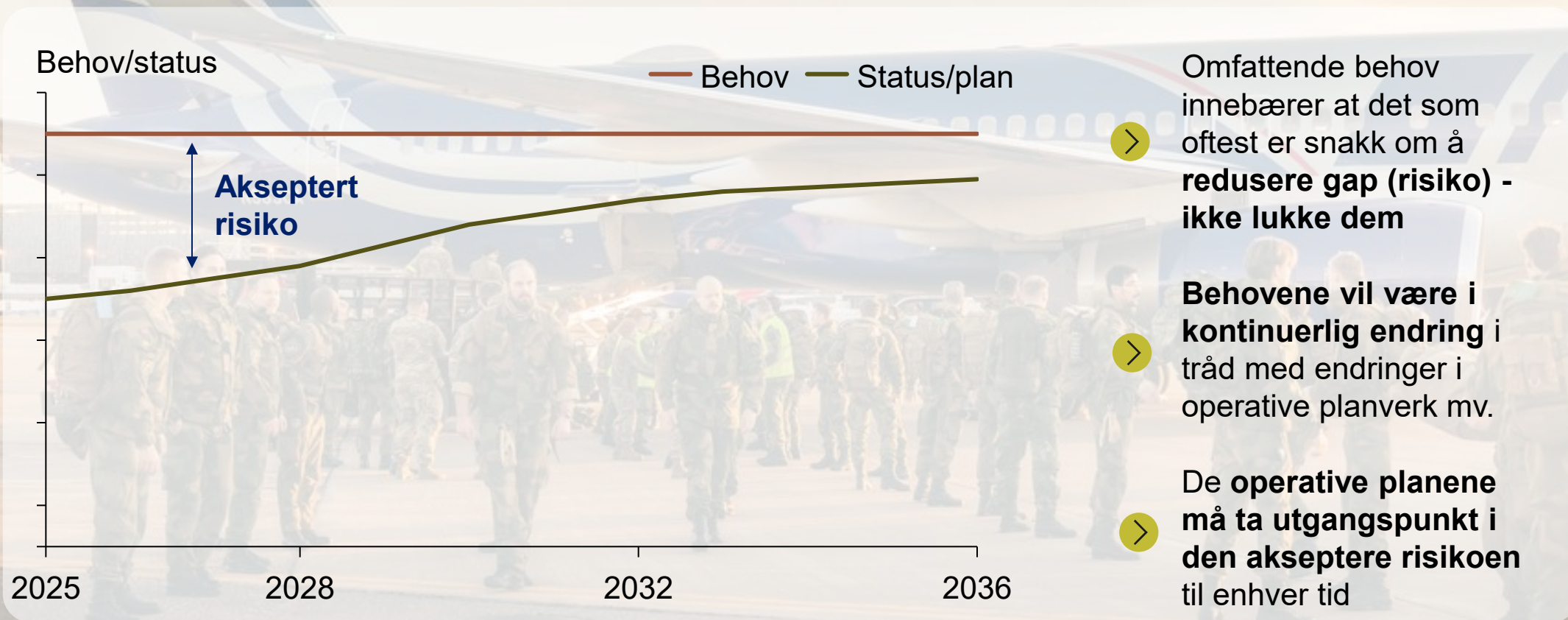
3

Sektorprinsippet

Tverrsektorielle utfordringer

Behov og kapasitet vil på mange områder aldri være i balanse – Det handler om å ha en bevisst tilnærming til akseptert risiko

Investeringer i totalforsvaret kan ofte ikke "regnes hjem" i tradisjonelle samfunnsøkonomiske (SA) analyser

SA lønnsomhet

Tradisjonelle samfunnsøkonomiske analyser vektlegger prissatte virkninger og prioriterer tiltak med målbar lønnsomhet

Beredskap

Handler om robusthet, og evne til å håndtere det uforutsette, verdier som sjelden lar seg måle før krisen rammer

Flere muligheter for å utvide måten vi måler verdi på:

- > Legge større vekt på ikke-prissatte virkninger
- > Inkludere scenario- og sårbarhetsanalyser som synliggjør konsekvenser av ikke å investere
- > Vektlegge faglige vurderinger av kritikalitet og prioritet

Totalforsvaret krever felles prioriteringer på tvers av sektorer – utover rammene av sektorprinsippet

Sektorprinsippet

Hvert departement og tilhørende etater har et selvstendig ansvar for politikk, planlegging, regelverk og oppfølging i sin sektor

Tverrsektoriell koordinering

Totalforsvar krever tett samhandling og felles prioriteringer på tvers av sektorer, behov kan ikke løses av hver sektor alene

Noen viktige kriterier for økt samhandling:

- > Tydeliggjøre koordineringsansvar
- > Arenaer for tverrsektoriell planlegging og prioritering
- > Tydelig finansieringsansvar
- > Effektiv deling av gradert informasjon

På noen områder har vi kommet et godt stykke på vei

Fylkeskommunene

BANE NOR

KYSTVERKET

Statens vegvesen

Det kongelige samferdselsdepartement
Det kongelige nærings- og fiskeridepartement
Det kongelige forsvarsdepartement

Rammeverk for samhandling om militære
behov for transportinfrastruktur

Fastsatt 12. desember 2024

Forsvarsdepartementet

Takk for oppmerksomheten!

